

HACETTEPE ÜNİVERSİTESİ TIP FAKÜLTESİ HALK SAĞLIĞI ANABİLİM DALI TOPLUM İÇİN BİLGİLENDİRME DİZİSİ (2024/2025-49)

8 MAYIS DÜNYA KIZILHAÇ/KIZILAY GÜNÜ (2025)

Uluslararası Kızılhaç ve Kızılay Hareketi, dünyanın en büyük insani yardım ağıdır ve temel insani değerleri koruma amacıyla faaliyet gösterir. Hareketin yapısı üç temel bileşenden oluşur: Uluslararası Kızılhaç Komitesi (ICRC), Uluslararası Kızılhaç ve Kızılay Dernekleri Federasyonu (IFRC) ve Ulusal Dernekler:¹

- **Uluslararası Kızılhaç Komitesi (ICRC)**, 1863 yılında İsviçre'nin Cenevre kentinde kurulmuştur. Silahlı çatışmalar ve iç savaş gibi durumlarda, sivillerin, yaralıların, esirlerin ve sağlık çalışanlarının korunması amacıyla çalışır. ICRC'nin temel görevi, uluslararası insancıl hukukun uygulanmasını sağlamak ve çatışma mağdurlarına tarafsız ve bağımsız yardım ulaştırmaktır. Ayrıca Cenevre Sözleşmeleri'nin oluşturulmasında da öncü bir rol oynamıştır.
- **Uluslararası Kızılhaç ve Kızılay Dernekleri Federasyonu (IFRC)**, 1919 yılında kurulmuştur ve merkezi yine Cenevre'dedir. IFRC, afetlere müdahale, sağlık hizmetleri sunumu, göç yönetimi ve toplumsal dayanıklılığı artırma gibi konularda görev yapar. Federasyon, dünya genelindeki 190'dan fazla Ulusal Dernek arasında koordinasyonu sağlamakta ve bu derneklerin kapasitelerini geliştirmeye yönelik faaliyetlerde bulunmaktadır.
- **Ulusal Kızılhaç ve Kızılay Dernekleri**, her ülkenin kendi ulusal sınırları içinde faaliyet gösteren bağımsız yardım kuruluşlarıdır. Her ülkede sadece bir tane olabilir ve tüm halka hizmet vermekle yükümlüdürler. Türk Kızılay'ı bu derneklerden biridir. Ulusal Dernekler, hem yerel düzeyde yardım faaliyetlerinde bulunur hem de gerektiğinde uluslararası operasyonlara destek verir.

Bu üç yapı, yedi temel ilkeye (insanîyet, ayırım gözetmemek, tarafsızlık, bağımsızlık, gönüllü hizmet, birlik ve evrensellik) bağlı kalarak hareket eder. Bu yapı sayesinde, küresel ölçekte uyumlu, bağımsız ve güvenilir bir insani yardım mekanizması oluşturulmuştur.

Uluslararası Kızılhaç ve Kızılay Hareketi'nin temel ilkeleri, insani yardım faaliyetlerinin evrensel etik çerçevesini oluşturur. Bu ilkeler, 1965 yılında Viyana'da düzenlenen 20. Uluslararası Konferans'ta kabul edilmiş ve Hareket'in tüzüğüne dahil edilmiştir.²

Uluslararası Kızılhaç ve Kızılay Hareketi'nin Yedi Temel İlkesi:³

- **İnsanîyet:** Hareketin amacı, insan acı çekmesini önlemek ve hafifletmektir. Yaşamı ve sağlığı korumayı, insan onuruna saygıyı teşvik etmeyi ve insanlar arasında karşılıklı anlayış, dostluk, iş birliği ve kalıcı barışı sağlamayı hedefler.
- **Ayırım Gözetmemek:** Yardım, ihtiyaç temeline göre sağlanır; ırk, milliyet, din, siyasi görüş veya sosyal statü gibi unsurlar dikkate alınmaz. En acil ihtiyaçlara öncelik verilir.
- **Tarafsızlık:** Hareket, çatışmalarda taraf tutmaz ve siyasi, ırksal, dini veya ideolojik tartışmalara katılmaz. Bu tarafsızlık, güvenilirliğini ve yardım sağlama kabiliyetini korumasını sağlar.
- **Bağımsızlık:** Ulusal Dernekler, hükümetlerinin insani hizmetlerdeki yardımcıları olsa da, her zaman bağımsızlıklarını koruyarak Hareket'in ilkelerine uygun şekilde hareket ederler.
- **Gönüllü Hizmet:** Hareket, kazanç amacı gütmeyen gönüllü bir yardım kuruluşudur. Üyeleri,

¹ [Internet] The International Red Cross and Red Crescent Movement, IFRC, <https://www.ifrc.org/who-we-are/international-red-cross-and-red-crescent-movement> Erişim Tarihi: 05.05.2025

² [Internet] The Fundamental Principles Of The International Red Cross And Red Crescent Movement Ethics And Tools For Humanitarian Action, IFRC, <https://www.ifrc.org/document/fundamental-principles-brochure> Erişim Tarihi: 05.05.2025

³ [Internet] What are the seven Fundamental Principles?, IFRC, <https://www.ifrc.org/who-we-are/international-red-cross-and-red-crescent-movement/fundamental-principles> Erişim Tarihi: 05.05.2025

HACETTEPE ÜNİVERSİTESİ TIP FAKÜLTESİ HALK SAĞLIĞI ANABİLİM DALI TOPLUM İÇİN BİLGİLENDİRME DİZİSİ (2024/2025-49)

insanlara yardım etme isteğiyle hareket ederler.

- Birlik: Her ülkede yalnızca bir Kızılhaç veya Kızılay Derneği bulunabilir. Bu dernek, tüm halka açık olmalı ve ülke genelinde insani yardım faaliyetlerini yürütmelidir.
- Evrensellik: Hareket, dünya çapında bir yapıdır ve tüm Ulusal Dernekler eşit statüye sahiptir. Birbirlerine yardım etme ve sorumlulukları paylaşma yükümlülükleri vardır.

Dünya Kızılhaç ve Kızılay Günü, ilk kez 8 Mayıs 1948 tarihinde kutlanmıştır. Bu tarih, Uluslararası Kızılhaç Komitesi'nin kurucusu olan Henry Dunant'ın doğum günüdür (8 Mayıs 1828). Dunant, 1859'daki Solferino Savaşı'na tanıklık etmiş ve bu deneyimi sonucu savaş mağdurlarına tarafsız yardım sağlayacak bir hareketin kurulması gerektiğini savunmuştur. Bu fikir, 1863'te Uluslararası Kızılhaç Komitesi'nin kuruluşuna öncülük etmiştir.⁴

İkinci Dünya Savaşı sonrası 1946'da Cenevre'de toplanan Kızılhaç-Kızılay konferansında, küresel ölçekte bir bilinçlendirme günü düzenlenmesi fikri ortaya atılmış ve 1948 itibarıyla 8 Mayıs resmî olarak "Kızılhaç Günü" olarak kabul edilmiştir. 1984'te ise adını daha kapsayıcı hale getirerek "Dünya Kızılhaç ve Kızılay Günü" olarak değiştirmiştir.⁴

2024 yılı Dünya Kızılhaç ve Kızılay Günü kampanyalarının teması olan **"İnsanlığı Yaşatmak(Keeping Humanity Alive)"**, başkalarının acısını hafifletmek ve insan onurunu korumak için zamanını — kimi zaman hayatını — ortaya koyan herkesi onurlandırmak için bir çağrıdır. Aynı zamanda, benzeri görülmemiş krizler ve kayıpların yaşandığı bu dönemde, insani yardım çalışanlarının karşılaştığı tehlikeleri ve onların yaşamsal görevlerini koruma sorumluluğumuzu hatırlatan güçlü bir mesajdır.⁵

⁴ [İnternet] History of World Red Cross and Red Crescent Day, IFRC, <https://www.ifrc.org/get-involved/campaign-us/world-red-cross-and-red-crescent-day> Erişim Tarihi: 05.05.2025

⁵ [İnternet] World Red Cross and Red Crescent Day, IFRC, <https://www.ifrc.org/get-involved/campaign-us/world-red-cross-and-red-crescent-day> Erişim Tarihi: 05.05.2025